

УДК 378 – 057.212

Галина Юзьв'як, здобувач кафедри психології
Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка

ФОРМУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У МАЙБУТНІХ МЕНЕДЖЕРІВ СФЕРИ ПОСЛУГ ПІД ЧАС НАВЧАННЯ У ВИШІ

У статті здійснено теоретичний аналіз проблеми формування інноваційної компетентності майбутніх менеджерів сфери послуг у процесі їхньої професійної підготовки. Подано цільову складову інноваційної компетентності майбутніх менеджерів. Визначено предметне поле для подальшого вивчення та дослідження даної проблеми.

Ключові слова: компетентність, інноваційна компетентність, майбутній менеджер, сфера послуг.

Табл. 1. Літ. 8.

Галина Юзьв'як, соискатель кафедры психологии
Дрогобычского государственного педагогического университета имени Ивана Франка

ФОРМИРОВАНИЕ ИННОВАЦИОННОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ У БУДУЩИХ МЕНЕДЖЕРОВ СФЕРЫ УСЛУГ ВО ВРЕМЯ УЧЕБЫ В ВИШЕ

В статье осуществлен теоретический анализ проблемы формирования инновационной компетентности будущих менеджеров сферы услуг в процессе их профессиональной подготовки. Подана целевая составляющая инновационной компетентности будущих менеджеров. Определено предметное поле для последующего изучения и исследования данной проблемы.

Ключевые слова: компетентность, инновационная компетентность, будущий менеджер, сфера услуг.

Halyna Yuzvjak, Applicant of Psychology Department
Drohobych State Pedagogical University by I. Franko

FORMING OF INNOVATIVE COMPETENCE FOR THE FUTURE MANAGERS OF SPHERE OF SERVICES DURING STUDIES IN AN UNIVERSITY

The article presents a theoretical analysis the problem of formation innovation competence of managers services in the course of their training. Posted destination component innovation competence of managers. Defined subject field for further study and research of the problem.

Keywords: competence, innovation competence, future manager, service.

Постановка проблеми. Сучасні соціально-економічні перетворення у державі призвели до необхідності переосмислення поняття інноваційної компетентності, її сутності та можливостей у забезпеченні життєвого, професійного, особистісного самовизначення майбутніх менеджерів сфери послуг. Неперервність та якість освіти людини, опанування нею способів пізнання світу й себе для формування власних траєкторій саморозвитку є однією з пріоритетних цілей сучасної системи освіти.

Акцентується увага у базових нормативних документах розвитку вітчизняної освіти. Зокрема, Національна доктрина розвитку освіти починається з констатації того, що в Україні повинен забезпечуватися прискорений, випереджувальний інноваційний розвиток освіти і закінчуватись очікуванням того, що за цих умов відбудеться перехід до гуманістично-інноваційної освіти. Тому набувають особливої актуальності

питання обґрунтування системи формування інноваційної компетентності майбутніх менеджерів сфери послуг як такої, що дозволить реалізувати ці завдання [6, 30].

Проблемі формування інноваційної компетентності майбутніх фахівців сфери послуг присвячена досить велика кількість наукових доробок, в яких розглядаються різні аспекти: вивчення психологічної готовності майбутніх менеджерів до нововведень (Г. Балл, Н. Кузьміна, С. Луконіна, В. Семиченко, С. Сисоєва, О. Сухомлинська, В. Федорченко, Л. Максименко та ін.); проблеми психолого-педагогічної підготовки майбутніх фахівців до інноваційної діяльності (М. Вачевський, І. Зимня, І. Зязюн, В. Кремень, В. Мадзігон, О. Овчарук, В. Сластьонін та ін.), створення спеціальної системи підвищення кваліфікації, що сприяє цілеспрямованому формуванню готовності майбутніх менеджерів до здійснення інноваційної діяльності (В. Бондар, М. Згуровський, М. Вачевський, І. Зязюн,

В. Мадзігон, В. Кремень, О. Козлова, Є. Макагон та ін.); роль неперервної та післядипломної освіти для готовності прийняття нововведень фахівцем, його творчого вдосконалення, підвищення фахового рівня (М. Вачевський, В. Бондар, І. Зязюн та ін.).

Метою нашої статті є створення сприятливого середовища для формування професійної компетентності майбутніх менеджерів сфери послуг як суб'єктів навчально-виховного процесу.

Тенденції розвитку освіти, аналіз теоретичних та практичних підходів з питань формування інноваційної компетентності майбутніх менеджерів сфери послуг дозволили виявити ряд суперечностей, усунення яких потребує розв'язання проблеми даного дослідження, яке полягає у виявленні теоретичних і методичних засад та формуванні інноваційної компетентності майбутніх фахівців сфери послуг як основи обґрунтування та розробки системи, реалізація якої у навчально-виховний процес забезпечить їх професійну підготовку на рівні сучасних вимог [1, 50].

Проблема створення системи формування інноваційної компетентності майбутніх менеджерів сфери послуг є однією із найменш досліджених у сучасній педагогічній освіті.

Проведемо аналіз сутності поняття **“інноваційна компетентність”** з метою визначення нашого розуміння цього поняття, оскільки його трактування має доволі широкий спектр.

Так, І. Дичківська розглядає інноваційну компетентність майбутнього менеджера через систему мотивів, знань, умінь, навичок, його особистісних якостей, що забезпечують ефективність використання новітніх технологій у роботі [5, 150].

В. Поздняков вважає, що інноваційна компетентність передбачає наявність інноваційного сприймання суб'єкта. Але у подальшому цей процес конкретизується за трьома видами: сприймання власних інновацій і взагалі інновацій або відкриттів, здатність побачити елементи нового у відносному сталому та здатністю запропонувати принципово нове вирішення проблеми. Слушним є те, що дослідником підкреслюється залежність її складу від спрямованості інноваційної діяльності. Ми підтримуємо цю позицію і вважаємо, що інноваційна компетентність віддзеркалює специфіку професійної діяльності фахівця.

Таким чином, інноваційну компетентність ми розглядаємо як інтегральне особистісне утворення, яке базується на установках на

свідоме ціннісне відношення до інноваційної діяльності, комплексі необхідних знань та умінь, які, за умови сформованості відповідних особистісних якостей, дозволяють активно втілювати у навчально-виховний процес інноваційні технології [4, 200].

Майбутній менеджер сфери послуг повинен розуміти значимість інноваційної діяльності як однієї з головних професійних цінностей. Цьому сприятиме компетенція, яку ми визначили як **аксіологічну**. Водночас спеціалісту необхідно володіти системою знань щодо організації інноваційної діяльності та вміти реалізовувати її на практиці, використовуючи, зокрема, проекти діяльності як один з найбільш ефективних шляхів втілення задуму. Цю компетенцію ми визначили як **процесуально-діяльнісну**. Однак, у разі відсутності у культурі діяльності фахівця сфери послуг знань щодо здоровозберігаючих підходів до організації інноваційної діяльності, вона стає певною мірою небезпечною. Водночас недостатня увага до здоров'я і самого фахівця призводить до таких негативних наслідків, як професійне вигорання, особистісна деформація тощо. Розуміння здоров'я суб'єктів освітньої діяльності як головної національної цінності формується у **валеологічній** компетенції. Інноваційна діяльність фахівця сфери послуг ґрунтується на основі творчого підходу як головної рушійної сили цього процесу, тому наявність **творчої** компетенції у його арсеналі є безумовною вимогою фахової підготовки у напрямку формування інноваційної компетентності. Застосування принципово нової організації навчального процесу змінює діяльність тих, хто навчається. Тепер її головною ознакою стає не отримання готових знань через ретрансляційну роботу, а сумісний з педагогом або самостійний пошук знань через активізацію пізнавальних навичок. Тому викладач повинен чітко відстежувати результати інноваційної діяльності та швидко коригувати її, активізуючи рефлексивний та дослідницький інструментарій, який за цих умов набуває статусу вимірювача розбіжностей між наявним та необхідним рівнем його інноваційної підготовки. Цим обумовлюється необхідність **дослідницько-рефлексивної** компетенції фахівця сфери послуг. Значна увага до інноваційних питань в освіті призвела до появи цілої низки інновацій. Тому викладачеві потрібні відповідні компетенції щодо їх оцінки, відбору та впровадження у власну практику. Їх ми пропонуємо формувати у межах **організаційно-впроваджувальної** компетенції. Таким чином, нами було виділено такі компетенції інноваційної

**ФОРМУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У
МАЙБУТНІХ МЕНЕДЖЕРІВ СФЕРИ ПОСЛУГ ПІД ЧАС НАВЧАННЯ У ВИЩІЙ ШКОЛІ**

Таблиця 1.

Цільова складова інноваційної компетентності майбутніх менеджерів сфери послуг

№	Компетенція	Мета формування
1.	Аксіологічна	Забезпечити сформованість ціннісного відношення до інноваційної діяльності на основі нормативної та законодавчої бази розвитку інноваційної діяльності в освіті, педагогічної інноватики, синергетичних основ розвитку інноваційних процесів
2.	Процесуально-діяльнісна	Забезпечити високу ефективність інноваційних знань, умінь та особистісних якостей за рахунок сформованості вмінь з проектування інноваційних технологій, інноваційних прийомів організації комунікативної діяльності
3.	Творча	Забезпечити високий рівень творчого компоненту за рахунок сформованості креативного мислення через оволодіння основами педагогічної евристики, винахідницької діяльності
4.	Валеологічна	Забезпечити високу ефективність знань, умінь та особистісних якостей за рахунок сформованості вмінь з проектування інноваційних технологій на здоровозберігаючій основі
5.	Дослідницько-рефлексивна	Забезпечити високий рівень знань, умінь, особистісних якостей за рахунок сформованості вмінь з організації та проведення дослідницької роботи за результатами інноваційної діяльності та проведення на цій основі педагогічної рефлексії з метою їх удосконалення
6.	Організаційно-впроваджувальна	Забезпечити високий рівень знань, умінь, особистісних якостей за рахунок сформованості вмінь з експертизи інноваційних технологій, розробці стратегічних та тактичних програм щодо впровадження інновацій

компетентності майбутніх менеджерів сфери послуг, як аксіологічна, процесуально-діяльнісна, дослідницько-рефлексивна, валеологічна, творча та організаційно-впроваджувальна (табл. 1).

Отже, на нашу думку, для повної реалізації мети зазначених цільових складових інноваційної компетентності майбутніх менеджерів сфери послуг є першочерговим та основним вивчення проблем професійної діяльності та їх вирішення через сформованість установки на проектування інноваційних технологій на основі креативних підходів, а від так розкриття креативного потенціалу особистості та розробка науково-методичного забезпечення процесу формування інноваційної компетентності майбутніх менеджерів сфери послуг.

1. Аузіна М.О. *Інноваційні процеси в освіті: [навч. посіб.]* / М.О. Аузіна, А.М. Возна. – Львів: ЛБІ НБУ, 2003. – 103 с.

2. Вачевський М.В. *Інтелектуальна власність. Теорія і практика інноваційної діяльності: підручник для студентів ВНЗ* / Мирон Васильович Вачевський. – К.: Професіонал, 2006. – 448 с.

3. Вачевський М.В. *Інноваційна діяльність та її роль в системі навчального процесу як метод розвитку інтелекту молоді* / Мирон Васильович Вачевський // *Молодь і ринок*. – 2008. – № 2 (37). – С. 101 – 105.

4. Гуменюк О.Е. *Психологія інноваційної освіти. Теоретико-методологічний аспект: монографія* / О.Е. Гуменюк. – Тернопіль: Економічна думка, 2007. – 385 с.

5. Дичківська І.М. *Інноваційні педагогічні технології: навч. посіб.* / І.М. Дичківська. – К.: Академвидат, 2004. – 352 с. – (Альма-матер).

6. Закон України "Про інноваційну діяльність" // *Законодавство України у сфері інноваційної діяльності: [зб. закон. акт.: за станом на 1 березня 2005р.]* / [упоряд. Г.О. Андрощук, М.В. Гоман]. – Верховна Рада України. – Офіц. вид. – К.: Парлам. вид-во, 2005. – С. 24 – 42. – (Бібліотека офіційних видань).

7. Штефан Л.В. *Інноваційний та творчий компоненти в професійній діяльності* / Л.В. Штефан // *Педагогіка і психологія [зб. Нук.праць / за заг. ред. І.Ф. Прокопенка, В.І. Лозової]*. – Харків, 2011. – Вип. 38. – С. 70 – 79.

8. Штефан Л.В. *Формування інноваційної культури майбутніх менеджерів: [монографія]* / Л.В. Штефан. – Харків: ТОВ "ЦД "Зебра", 2012.

Стаття надійшла до редакції 10.06.2014

